

هلمشهر

تندرستی

ایران چهارمین کشور موفق در «پیوند سر» شد

شاهکار پزشکان ایرانی در شهرری

گفت‌وگو با یکی از اعضای تیم پزشکان جراحی پیوند سر

گزارش مریم سرخوش روزنامه‌نگار

تاریکی هنوز به تیغ آفتاب نرسیده بود که جوانی ۲۸ساله، نیمه جان به بیمارستان فیروز آبادی در شهرری رسید. تمامی عروق گردن و نای او به دلیل آسیب با جسم برنده و سخت قطع شده و نفس هایش به شماره افتاده بود. لحظه‌های پذیرش در اورژانس هم سخت‌تر از همیشه می‌گذشت. کسانی که آن لحظه در اورژانس حضور داشتند، حسرت‌بار نگاهش می‌کردند: یک نفر آه کشید و گفت «خدا به جوانی اش رحم کرد... خدا رحم کرد و آن جوان ۲۸ساله برای نخستین بار تحت عملی قرار گرفت که هم جانش را نجات داد و

هم افتخاری جدید برای پزشکان ایرانی رقم زد. شاید اگر آن شب این جوان به بیمارستان فیروز آبادی نمی‌رسید یا تیم اورژانس بیمارستان مداخله بهنگام برای جلوگیری از خونریزی و خون‌رسانی بموافق انجام نمی‌داد یا یک تیم کامل پزشکی، ساعت ۴صبح دسته جمعی خودشان را به بالین این بیمار نمی‌رساندند و تصمیم بموقع برای جراحی نمی‌گرفتند، نه خبری از این افتخار بود و نه خانواده‌های بار دیگر فرزندشان را به آغوش می‌کشیدند. اما بسیاری از رسانه‌ها تقریباً در آخرین روز هفته گذشته خبر این شاهکار پزشکان ایرانی را منتشر کردند؛ اینکه نخستین جراحی «پیوند سر» محقق شده و حالا ایران چهارمین کشوری است که به این موفقیت دست یافته است. گفته می‌شود که مشابه این جراحی پیوند تنها ۳بار در دنیا، انجام شده است.

در آخرین پیوند سر مشابه این مدل هم که سال ۲۰۲۱در آمریکا انجام شد، بیمار تکلم خود را از دست داده، اما جراحی پیوند در این جوان ایرانی نه تنها عوارضی نداشته که تکلم او را هم دچار اختلال نکرد. به همین دلیل به‌نوعی بی‌نظیر ترین نوع پیوند عروق سر و گردن در دنیا به شمار می‌رود. البته به گفته میترا حساسی‌مقدم، متخصص جراحی عمومی و فوق تخصص جراحی قلب و عروق، در حقیقت این جراحی نخستین پیوند تمام عروق گردن و نای در ایران است، اما با توجه به اینکه جراحی پیوند سر به‌معنای قطع کامل آن در دنیا وجود ندارد، این جراحی را هم به‌نوعی پیوند سر عنوان می‌کنند. این پزشک در گفت‌وگو با هلمشهری روایت جالبی از ثبت این افتخار برای جامعه پزشکی ایران و مراحل درمانی این بیمار دارد.

امیدی به ماندنش نبود

«تنها چند دقیقه از ۴صبح روز ۲۵مرداد گذشته بود که به بیمارستان رسیدیم، مورد اورژانسی و یک بیمار مجروح بود که تقریباً عروق اصلی گردن و نای خود را از دست داده بود.» حساسی‌مقدم، صحبت‌هایش را با این جمله آغاز می‌کند و ادامه می‌دهد: «آنطور که اعلام کرده بودند، ضرباتی با اجسام نافذ به گردن این شخص وارد و تمام عروق اصلی و نای او به‌طور کامل قطع شده بود. او را با فشار بسیار پایین و شوک به بیمارستان رساندند، اما اتفاق خوب این بود که بخش اورژانس کنترل خونریزی و تزریق چند کیسه خون در مراحل اول را

به‌خوبی انجام داده بود.» او ادامه می‌دهد: «پس از بررسی وضعیت بیمار، مسئولان کشیک شب با دکتر زرعتیان‌نژاد، سرپرست تیم پیوند دانشگاه علوم پزشکی ایران تماس می‌گیرند و از او درخواست می‌کنند که خودش را به‌صورت اورژانسی به بیمارستان برساند. با تماس دکتر، خودمان را به بیمارستان رساندیم. لحظه‌ای که بیمار را دیدیم، شاید هیچ امید دیگری به ماندنش نبود. در اغلب مواقع این بیماران به بیمارستان نمی‌رسند؛ چراکه وقتی تمام عروق وصل شونده به گردن قطع شود، به‌دلیل وسعت آسیب و خونریزی شدید فوت می‌کنند حتی اگر تمامی این موارد کنترل شود باز ممکن است به‌دلیل عوارض خونریزی و نرسیدن خون به مغز، عوارض مغز و اعصاب جدی برای بیمار ایجاد شود که این عوارض ممکن است اختلال تکلمی، اختلال حرکتی، اختلال سرو و صورت و حتی کمای عمیق باشد. اما پزشکان همیشه حتی اگر زیر ۱۰درصد امید هم داشته باشند، کارشان را انجام می‌دهند و به همین دلیل تصمیم به جراحی گرفته شد.»

وقتی که از انتقاد کردند

«این جراحی پیش از این در آمریکا و رژیم استرالگر قدس انجام شده و عمل سختی است که ما در کشورمان مشابه آن را تاکنون نداشته‌ایم.» حساسی‌مقدم این مطلب را هم می‌گوید اما به گفته او یک واکنش عجیب هم نسبت به انتشار این اخبار وجود داشته است: «در اخبار این عمل را نخستین پیوند سر در ایران و چهارمین در جهان عنوان کردند. بسیاری از کسانی که این خبر را می‌خواندند، تصور می‌کردند که درباره این جوان، سر به‌طور کامل از بدن جدا شده و دوباره پیوند صورت گرفته است. دیروز در فضای مجازی می‌دیدم که برخی این خبر را کذب می‌خواندند و حتی برخی پزشکان هم انتقاد می‌کردند که چرا خبر به این شکل عنوان شده است.» او البته در توضیح بیشتر می‌گوید: «نکته مهم اینجاست، زمانی که از این پیوند سر صحبت می‌کنیم به این معنا نیست که ستون مهره‌ها و جمجمه به‌طور کامل از بدن جدا شده باشد، بلکه به این معناست که تمامی عناصر اصلی گردن شامل عروق و نای که در این جوان هم به‌طور کامل قطع شده بودند، پیوند شود. در تمام دنیا هم مشابه این جراحی را به‌عنوان پیوند سر نام می‌برند و جراحی پیوند سر به مفهوم آنکه سر به‌طور کامل قطع و پیوند شده باشد، وجود نداشته است.»

یک جراحی سخت با ابزارهای ایرانی

«عمل جراحی ما با همین محصولات ساده تولید ایران انجام شد و کمک کرد که بتوانیم زمان برای ترمیم عروق گردن داشته باشیم.» این فوق تخصص جراحی قلب و عروق با بیان این مطلب، عنوان می‌کند: «این جوان ۲۸ساله را با فشار خون ۳ و شوک به بیمارستان منتقل کردند که در امید بسیار اندکی به زنده‌ماندنش وجود داشت. این در حالی است که در جراحی‌های نقاط دیگر جهان برای این بیماران از پمپ قلبی - روی استفاده می‌شده، اما با همین چنت‌های ساخت ایران عمل جراحی را انجام دادیم. این وسیله در تمامی اتاق‌های عمل وجود دارد و چیز گرانی هم نیست. همین‌ها را داخل عروق این بیمار قرار دادیم و خون‌رسانی به مغز را حفظ کردیم تا زمان برای ترمیم عروق داشته باشیم.» به گفته این پزشک این عمل پیش از این در ایران و همین حالا هم در بسیاری از کشورهای دیگر انجام نشده، چون اکثر بیمارانی که در چنین شرایطی قرار دارند یا اصلاً به بیمارستان نمی‌رسند یا اگر برسند، شرایط متفاوتی دارند: «با توجه به تفاوت‌های بدنی در افراد، نتیجه این جراحی می‌تواند شرایط متفاوتی رقم بزند. این جوان ۲۸ساله قوی و مقاوم بود و مهم‌تر از همه اینکه هیچ بیماری زمینیه‌ای نداشت. اگر این اتفاق برای یک فرد میانسال و مسن رخ می‌داد یا دارای بیماری‌هایی از جمله فشار خون، دیابت یا کم‌خونی بود، زنده نمی‌ماند. سلامت جسمی این جوان باعث شد در این جراحی سخت بدن او دوام بیاورد تا اقدامات لازم انجام شود.»

این کار تیمی نبود، موفق نمی‌شدیم

«موفقیت این عمل حاصل کار تیمی است و با هم بودن مان در ثبت این موفقیت بسیار تأثیرگذار بود؛ چیزی که کمتر در حوزه پزشکی ما وجود دارد.» حساسی‌مقدم این نکته را یکی از مهم‌ترین فاکتورهای ثبت شدن این اتفاق مهم برای حوزه پزشکی کشور عنوان می‌کند و می‌گوید: «ما از همین حالا می‌توانیم امیدواری بیشتری داشته باشیم که حتی اگر مصدومان بدتر از این مورد داشتیم که قطع در این ناحیه یا هر عضو دیگری داشته باشد، جراحی پیوند با حضور تیم‌های پزشکی می‌تواند جان آنها را نجات دهد، آن هم درحالی‌که چنین جراحی‌هایی با همین وسایل ساده‌ای که در کشور خودمان در حال تولید است، رخ می‌دهد و به‌راحتی جان بیماران نجات داده می‌شود.» او ادامه می‌دهد: «در این عمل یک تیم پزشکی شامل جراحان فوق تخصص قلب و عروق، چند جراح عمومی و تیم بیهوشی حضور داشتند و اینطور فکر می‌کنم که اگر چنین تیم‌هایی در کارهای پزشکی داشته باشیم، موفقیت بیشتر خواهد شد. در کار تیمی خستگی و استرس پزشک کم می‌شود اما مشکل اینجاست که در ایران کارهای تیمی پزشکی بسیار کمتر دیده می‌شود.»

این پزشک با بیان اینکه درباره این جوان هم نه‌تنها مباحث مربوط به جراحی، بلکه ویژگی‌های بعد از جراحی هم به‌صورت تیمی محقق شد، تأکید می‌کند: «مراقبت‌های بعد از عمل بسیار اهمیت دارد و شاید یک پزشک پس از جراحی نتواند هر روز بیمار را ویزیت کند، این مسئله با گروه‌های تیمی قابل مدیریت است. این اتفاق را ما به‌صورت تیمی محقق کردیم و حالا چند روزی است که این بیمار با برقراری پزشکان و پرستاران بیمارستان فیروزآبادی ترخیص شده، درست در روز پزشک (چهارشنبه اول شهریور) تا خاطره‌های خوش از پزشک‌بودنمان را برایمان به یادگار بگذارد و وظیفه‌های که برای نجات جان انسان‌ها به دوش مان نهاده شده را تحقق بخشد.»

عدد خبر

۲۰ درصد

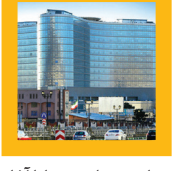
زوجین ایرانی ناباور هستند. به گفته مدیر مرکز درمان ناباوروی این سینا وابسته به جهاد دانشگاهی، «ناباوروی یکی از مشکلات شایع در سطح جهان است و میزان ناباوروی هم از حدود ۱۵ تا ۲۵درصد در کشورهای مختلف بسته به شرایط آسیب‌زا و مشکلات و بیماری‌ها متفاوت است.»

۱۵ هزار

تخت بیمارستانی از ابتدای دولت سیزدهم تا به امروز، تحویل حوزه درمان کشور شده است. به گفته معاون توسعه مدیریت و منابع وزارت بهداشت، با وجود مشکلات و کمبودها در ابعاد اقتصادی، آنها تلاش دارند حوزه سلامت را مورد توجه ویژه قرار دهند و به تکمیل زیرساخت‌ها در کشور کمک کنند.

۱۰۰۰ تخت

بیمارستانی، تنها با آغاز به کار پروژه بیمارستان حضرت مهدی (عج) به تخت‌های بیمارستانی کشور افزوده شده است. این ابربیمارستان، به‌نوعی مهم‌ترین و بزرگ‌ترین پروژه بیمارستانی آغاز به کار کرده در دوره دولت جدید محسوب می‌شود.

۶۰ هزار

تخت درمانی در حال حاضر، در دست ساخت است. به گزارش وزارت بهداشت و در توضیح عملکرد این مجموعه در هفته‌های نوسازی بیمارستان‌ها در ۴سال دولت، نیاز به این میزان از نوسازی و تخت‌های بیمارستانی بود که در حال تأمین است.

۱۶ مرکز

درمان ناباوروی و LDR در دولت ابراهیم رئیسی، تحویل حوزه درمان کشور شده است. تأسیس، تجهیز و تحویل چنین مراکزی، در راستای قانون جوانی جمعیت و حمایت خانوادگی، اهمیت زیادی دارد که به‌عنوان یکی از دستاوردهای دولت حاضر مطرح است.

بکتا فراهانی

عوارض لیزر موهای زائد

نکات مهم درباره لیزر و کاربردهای آن که باید بدانیم

اگر از روش‌های سنتی رفع موهای زائد یا درمان بیماری‌های پوستی مانند اصلاح خسته شده‌اید، ممکن است به لیزر موهای زائد علاقه‌مند باشید. درمان‌های لیزری مو که توسط متخصص پوست یا سایر متخصصان واجد شرایط و آموزش دیده ارائه می‌شوند با جلوگیری از رشد موهای جدید فولیکول‌ها عمل می‌کنند. برای اکثر افراد، لیزر موهای زائد بی‌خطر است اما این موضوع حتماً باید توسط پزشک متخصص بررسی شود. در مورد چگونگی بروز احتمالی عوارض لیزر یا دکتر «امیر هوشنگ احسانی» متخصص پوست و مو و عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران گفت‌وگو کرده‌ایم.

کاربردهای اولیه لیزر

دکتر امیر هوشنگ احسانی متخصص پوست و مو درباره کاربرد لیزر در پزشکی می‌گوید: لیزرها تقریباً از ۳ دهه پیش به‌سرعت در رشته پزشکی افزایش پیدا کردند. یعنی هم تعداد و هم موارد کاربرد آن رشد زیادی داشته است. شاید نخستین کاربرد لیزرها برای اشکالات انکساری چشم بود و پس از آن به سرعت در زمینه موضوعات و مشکلات مربوط به پوست و مو گسترش بسیار زیادی پیدا کرد.

به‌گفته این متخصص پوست، لیزر کاربردهای زیادی دارد. مثلاً در حال حاضر برای از بین بردن موهای زائد از لیزر استفاده می‌شود. همچنین می‌توان از لیزر برای از بین بردن ضایعات عروقی کمک گرفت. لیزر در درمان ماه‌گرفتگی و ضایعات دیگر مانند درمان جای جوش و زخم و همچنین افتادگی پوست نیز به‌کار می‌رود.

قرار نیست لیزر معجزه کند

دکتر احسانی می‌گوید: طی چند سال اخیر، تنوع استفاده از لیزرها به‌سرعت در دنیا و همچنین در کشور ما بسیار زیاد شده است. ضمن آنکه باید گفت نوع لیزر یک نوع درمان به‌حساب می‌آید و تفاوت زیادی در درمان‌های دیگر ندارد.

به‌گفته این متخصص پوست و مو، این تصور که لیزر درمان بسیار خاصی به‌حساب می‌آید و می‌تواند معجزه کند، درست نیست و اصلاً چنین چیزی وجود ندارد. ضمن آنکه لیزر می‌تواند به کم کردن موهای زائد کمک کند. ولی هیچ‌وقت نمی‌تواند آنها را برای همیشه از بین ببرد. همچنین می‌تواند جای جوش‌ها را بهتر کند اما هیچ‌گاه نمی‌تواند کاملاً آنها را از بین ببرد.

این عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران با بیان اینکه متأسفانه طی چند سال اخیر شاهد زیاد شدن عوارض لیزر هستیم می‌گوید: دلیل زیاد شدن عوارض لیزر به این خاطر است که توسط افراد آموزش دیده برای انجام این کار و متخصص انجام نمی‌شوند. بنابراین در بسیاری موارد، افراد بر اثر درمان‌های غیر تخصصی دچار عارضه می‌شوند. وی می‌افزاید: توجه داشته باشیم لیزر مثلاً همانگونه که می‌تواند به راحتی موهای زائد را از بین ببرد به همان صورت هم می‌تواند باعث آسیب‌هایی شود که به سادگی قابل جبران نیستند. یعنی وقتی خدمات مربوط به لیزر توسط فرد متخصص انجام نشود ممکن است پوست آسیب ببیند و بسوزد که در این صورت، اثراتی مانند لک بر جای خواهد گذاشت.

به‌گفته این متخصص پوست و مو، ممکن است لیزر پوست را بسوزاند. در واقع برای انجام لیزر تمهیدات خاصی باید توسط کارشناسان در نظر گرفته شود. مثلاً اگر فرد زمانی که تحت درمان لیزر قرار می‌گیرد، آفتاب گرفته باشد قطعاً پوستش می‌سوزد. سوختگی هم به‌صورت لکه‌های قهوه‌ای و سفید است که اثرات آن ممکن است سال‌ها باقی بماند و فرد را اذیت کند.

دکتر احسانی در ادامه می‌گوید: همچنین اگر تنظیمات دستگاه برای لیزر ضایعات عروقی، جای جوش و لک در دست انجام نشود می‌تواند پوست را بسوزاند. در واقع درمان مشکلی است که حتماً باید از نبود آن مطمئن بود چون شواهد نشان می‌دهند لیزرها می‌توانند علاوه بر عوارض کوتاه‌مدت عوارض طولانی‌مدتی هم به‌دنبال داشته باشند.

لزوم داشتن آگاهی و دقت در انتخاب متخصص

این متخصص پوست و مو با بیان اینکه توصیه می‌شود افراد حتماً با آگاهی و دقت زیاد، پزشک متخصص برای انجام درمان بسا لیزر انتخاب کنند، می‌گوید: متأسفانه شاهد آن هستیم که اینگونه کارها در آرایشگاه‌ها و توسط افراد غیر پزشک و غیر متخصص انجام می‌شود در صورتی که افراد هنگام درمان باید توجه داشته باشند که هر کسی نمی‌تواند کارهای تخصصی با لیزر را انجام دهد. بنابراین آگاهی در این موارد باید در سطح جامعه افزایش یابد تا افراد دچار عارضه نشوند همچنین بر انجام چنین کارهایی نیز نظارت لازم صورت گیرد تا فقط افراد متخصص بتوانند کارهای تخصصی در زمینه لیزر را انجام دهند.